

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

В умовах сьогодення структура, динаміка та класифікація власного капіталу підприємства є найсуттєвішими індикаторами, що визначають фінансовий стан підприємства. Адже роль показника «власний капітал» для підтримання нормального фінансового стану підприємства настільки значуща, що він отримав законодавче підтвердження у Цивільному кодексі України, зокрема, у частині вимог щодо співвідношення статутного капіталу та чистих активів господарських товариств. Тому на сучасному етапі діяльності підприємств виняткове значення має розгляд дефініції «власний капітал». У зв'язку з цим дослідження питань формування власного капіталу підприємства та його аналізу має особливу актуальність.

Проблеми формування та змін власного капіталу завжди були у центрі уваги економістів. Цими дослідженнями займалися такі вітчизняні вчені та науковці, як, зокрема, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, О. О. Канцуров, Г. Г. Кірейцев, В. В. Ковальов, М. І. Кутер, В. Ф. Палій, О. І. Пилипенко, І. Р. Поліщук, М. С. Пушкар, Я. В. Соколов. Водночас зазначимо, що проблематика дослідження сутності та класифікації власного капіталу підприємства потребує подальших наукових досліджень.

Кожен з етапів розвитку економічної думки характеризує різні погляди на власний капітал, проте всі вони згодні в єдиному: власний капітал асоціюється зі здатністю приносити дохід. Більшістю науковців розглядається грошова форма власного капіталу. Більшість теоретичних визначень щодо власного капіталу переважно характеризує склад і структуру власного капіталу, відображаючи порядок розрахунку даної економічної категорії [1].

Фінансове становище господарюючого суб'єкта прийнято вважати найкращим, коли частка власного капіталу переважає у структурі всього капіталу підприємства. Цей показник зумовлений зовнішніми факторами середовища функціонування і видами фінансово-господарської діяльності підприємства. Власний капітал виконує особливі, захисні, функції на підприємстві, такі як:

- 1) самостійність – достатня частка власного капіталу забезпечує підприємству самостійність у прийнятті управлінських рішень;
- 2) довгострокове самофінансування – саме за рахунок власного капіталу підприємство у змозі фінансувати свою діяльність без визначеного строку;

3) фінансування ризику – достатній обсяг власного капіталу дає змогу проводити більш ризикову, а тому й більш прибуткову фінансову діяльність підприємства;

4) відповідальність перед кредиторами – кредитування підприємств, які мають достатній власний капітал, проводиться на більш вигідних умовах, оскільки на покриття зобов'язань підприємство має власні фінансові ресурси, тому можна вважати, що права кредитора у цьому разі захищені;

5) залучення інвесторів – підприємство можна вважати більш інвестиційно привабливим за достатнього розміру власного капіталу, адже потенційний інвестор у таких умовах відчуває себе більш захищеним, тому легше приймає рішення про інвестування [2].

Досліджуючи проблематику класифікації власного капіталу підприємства, наголосимо, що залежно від походження власний капітал підприємства можна поділити на дві групи: 1) вкладений капітал – це капітал, сформований за рахунок внесків власників підприємства, а також унаслідок конвертування боргових зобов'язань підприємства в акції або частки. До вкладеного капіталу входить: зареєстрований капітал, додатково вкладений капітал. 2) накопичений капітал – це капітал, сформований внаслідок господарської діяльності підприємства. До його складу входять такі види капіталів, як резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток). До іншого капіталу належить вилучений та неоплачений капітал. Вилучений капітал – це фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених акціонерним товариством у його власників. Неоплачений капітал – відображає суму заборгованості власників за внесками до статутного капіталу підприємства.

Отож, для забезпечення ефективності управління власним капіталом на підприємстві вважаємо за необхідне розробляти спеціальні фінансові заходи, які дають можливість виявляти найбільш вузькі місця управління власним капіталом. Політика формування власних фінансових ресурсів є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у забезпеченні необхідного рівня самофінансування його виробничого розвитку.

Література

1. Ареф'єва О. В. Власний капітал підприємства та проблеми його формування / О. В. Ареф'єва, І. М. Мягких, Т. Г. Росумака // Інтелект-XXI. – 2016. – № 6. – С. 161-169.
2. Щербань О. Д. Визначення категорії «власний капітал підприємства» / О. Д. Щербань, М. О. Струкова // Мукачівський державний університет. – 2017. – Вип. 9. – С. 736-739.